

LOUNAPLUSSA RY:N KEHITTÄMISOHJELMA 2007-2013

Uudistuvat elinkeinot, vetovoimaiset kylät, perinteikäs maaseutu ympäristö!

Toimintaryhmä

LounaPlussa ry on Forssan seudulla (Lounais-Hämeessä) toimiva paikallinen toimintaryhmä eli maaseudun kehittämisselitys. Se perustettiin vuonna 1999 ja sen alueeseen kuuluvat Forssan kaupunki maaseutualueen osalta sekä Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kunnat. Toimintaryhmän tehtävänä on kannustaa maaseudun asukkaita kehittämään omaa kotiseutuaan, lisäämään sen viihtyisyyttä sekä synnyttämään työpaikkoja ja yrityksiä. Toimintaryhmä aktivoi, innostaa, tiedottaa, neuvoa ja kouluttaa. LounaPlussa ry koostuu yhdistysten, yritysten ja viranomaisten edustajista sekä alueen asukkaista.

Ohjelmakausi 2001-2006

Työtä ohjaa kehittämisselitys ja rahoitus tulee EU:n ohjelmien mukaisesti unionilta, valtiolta, kunnilta ja yksityisiltä toimijoilta. Ohjelmakaudella 2001-2006 LounaPlussa ry sai ALMA-ohjelman mukaista rahoitusta 2,4 miljoonaa euroa, josta suurin osa käytettiin palveluiden kehittämiseen (34 %), ympäristön parantamiseen (15 %) ja lapsiperheiden, nuorten ja erityisryhmien hyväksi (15 %). Vaikutukset elinoloihin ja viihtyvyyteen arvioitiin 35 hankkeessa 55:stä erittäin myönteisiksi. Kyläsuunnittelu on kattanut koko toiminta-alueen. Kyliä on laskuttavasta riippuen 38-40 ja kyläsuunnitelmia 30, osa kattaa useamman kuin yhden kylän.

Ohjelmakausi 2007-2013

Uudelle ohjelmakaudelle 2007-2013 LounaPlussa ry hakee ensisijaisesti Leader-rahoitusta maa- ja metsätalousministeriöstä Hämeen TE-keskuksen kautta. Ohjelma noudattaa sitä keskeistä maaseudun kehittämisen periaatetta, jonka mukaan eri ohjelmilla toteutetaan EU:ssa ja kansallisella tasolla sovittuja yleisiä linjauksia. Kansallisella tasolla ne löytyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisselymasta (2007-2013). Sen neljä toimintalinjaa ovat 1. Maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen, 2. Ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen, 3. Maaseutualueiden elämänlaadun parantaminen ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen ja 4. Leader-toimintatapa, johon kuuluu myös alueellinen ja kansainvälinen yhteistyö.

LounaPlussa ry:n visio

LounaPlussan toiminta-alue on luovan talouden ja kestävän kehityksen maaseutua, joka tarjoaa asukkailleen monipuolisten asumis- ja työvaihtoehtojen lisäksi mahdollisuuden aktiiviseen kansalaisvaikuttamiseen.

Naapuriapu ja kylien yhteen hiileen puhaltaminen sekä eri asukasryhmien tasapuolinen huomioinnin ottaminen ovat vakiintuneita käytäntöjä. Moniarvoinen ilmapiiri rohkaisee asukkaita koikelemaan uusia toimintatapoja ja iloitsemaan yhteisistä saavutuksista. Se kannustaa myös yrittäjyyteen ja verkostojen muodostamiseen yli asenne- ja maantieteellisten rajojen.

LounaPlussa ry:n kehittämisselitys 2007-2013

Ohjelman teossa noudatettiin avointa ja laajapohjaista valmistelua sekä alhaalta ylöspäin -periaatetta. Ohjelman kehittämisselitykset ovat lähtöisin paikallisten asukkaiden ja toimijoiden tarpeista, alueen erityispiirteet sekä olemassa olevat mahdollisuudet ja vahvuudet on otettu huomioon. Käytännön ohjelmatyöstä on vastannut toimintaryhmän hallituksen nimeämä ohjelmatyöryhmä, hallitus ja työntekijät.

Ohjelma sovitettiin myös Hämeen alueelliseen maaseudun kehittämisselitykseen 2007-2013 yhdessä Hämeen TE-keskuksen kanssa sekä lounaishämäläisten kuntien ja muiden toimijoiden kehittämisselityksiin. Eri ohjelmilla toteutetaan näin yhteisiä tavoitteita.

LounaPlussa ry:n kehittämisselityksen toimintalinjoja on kolme: 1. Uudistuvat elinkeinot, 2. Vetovoimaiset kylät ja 3. Perinteikäs maaseutu ympäristö. Valinnat perustuvat kehittämistarpeiden kartoitukseen ja ohjelmien yhteensovittamiseen.

LounaPlus ry:n tavoitteena on edistää alueensa asukkaiden toimintamahdollisuuksia alueellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti. Asuinpaikasta riippumatta ihmisillä tulee olla oikeus työhön ja toimeentuloon, koulutukseen ja muihin peruspalveluihin. Kylätoiminnan ja uusien yrittäjyyden muotojen avulla tuetaan kylien palvelujen säilymistä ja saatavuutta ja luodaan samalla kylille työllistymisen mahdollisuuksia. Eri sukupolvien välinen tasa-arvo toteutuu hankerahoituksen kohdentamisessa eri ikäryhmille. Erityistä huomiota vaativat lasten ja nuorten sekä vanhenevan väestön tarpeet.

Punaisena lankana on uudenlaisten palveluiden kehittäminen maaseutuolosuhteisiin. Niillä luodaan maaseudulle entistä parempaa asumismukavuutta ja viihtyisämpää ympäristöä sekä monipuolisia työ- ja yritysmahdollisuuksia. Uudenlaiset palveluratkaisut tuovat kyläyhteisöille haasteen kehittää omaa rooliaan entistä aktiivisempaan suuntaan palvelu- ja naapuriapuasi-oissa sekä uusien asukkaiden hankinnassa.

1. Uudistuvat elinkeinot

Tavoitteena on kehittää kylille uudenlaisia palveluratkaisuja, jotka tuovat toimintaa kyläkaupoille, kyläkouluille ja kylätaloihin. Uudet palveluratkaisut perustuvat pääasiassa yrittäjyyteen ja sopimuksellisuuteen ja ne täydentävät kuntien palvelutarjontaa. Toimintaryhmä keskittyy pääosin pienten aloittavien yritysten hankkeiden tukemiseen, mutta voi rahoittaa myös yritysyhtymien hankkeita.

Seudullista ja paikallista kulttuuria, historiaa ja perinnettä tuotteistetaan erityisesti matkailun käyttöön. Tavoitteena on myös tarjota hyvä toimintaympäristö niille luovien toimialojen yrityksille ja ammattilaisille, jotka voivat tehdä työtään paikasta riippumatta ja jotka tarvitsevat rauhaa ja luontoa luovuutensa toteuttamiseksi. Tuotteistamishankkeisiin liitetään kansainvälisiä osioita, joihin etsitään yhteistyökumppaneita toisista toimintaryhmistä sekä seudullisista ja maakunnallisista toimijoista.

Nuorten yritystoimintaa kehitetään esim. kylätalojen yhteyteen. Nuoria ohjataan myös harjoittelijoiksi kylille ja tarjotaan mahdollisuus opiskella työn yhteydessä yritystoiminnan perusasioita. Viljelijäväestöön kohdistuvilla toimilla täydennetään muuta maatalouteen kohdistuvaa kehittämistyötä. Ohjelmalla aktivoidaan maatilojen monialaistamista ja viljelijöiden elämänmuutoshallintaa.

Yhteistyö ja työnjako sovitaan Forssan Seudun Kehittämiskeskuksen ja Hämeen TE-keskuksen kanssa, lisäapua saadaan kummiyrittäjäyhdistykseltä ja yrittäjäyhdistyksiltä.

2. Vetovoimaiset kyläyhteisöt

Tavoitteena on tukea kyläyhteisöjen kehittymistä yhä monipuolisemmin vastuuta ottaviksi paikalliskehittäjiksi. Näin kylät toimisivat moniarvoisina yhteisöinä, joissa kaikki asukkaat voisivat olla tasavertaisesti mukana kylän asioiden käsittelyssä ja kehittämisessä.

Tavoitteena on yhdistysten toimiva yhteistyö kylillä, kylien välillä sekä oman kunnan ja seudun tasolla. Kylien asumismahdollisuuksien markkinointiin on tavoitteena tehdä saumaton ketju kylien maanomistajista kunnallisiin ja seudullisiin toimijoihin kolmitasomallin mukaisesti. Keskeisessä asemassa ovat kyläyhteisöt ja niiden tonttitarjonta, rakentamis- ja kiinteistöpalvelut, yhdyskuntatekniset ratkaisut, maiseman- ja ympäristöhoito sekä kylätoiminnan vireys ja kylän ilmapiiri ja imago.

Kylätalojen monipuolisempaa käyttöä edistetään ottaen varsinkin huomioon kylän palvelutarjontaa. Entistä enemmän tullaan kiinnittämään huomiota kylätalojen korjausten ja saneerausten yhteydessä käytön suunnitelmallisuuteen ja liiketaloudellisuuteen.

3. Perinteikäs maaseutu ympäristö

Perinteikäs ja hyvin hoidettu maaseutu ympäristö vesistöineen on seudun vahvoja vetovoimatekijöitä, jonka säilymisestä huolehditaan kestävä kehityksen hengessä. Kylien maankäytön suunnittelulla ja maisemanhoidolla sovitetaan uudet ja vanhat rakennukset maisemaan. Pe-

rinnemaisemia ja elinympäristöjä kunnostetaan ja kehitetään. Ympäristöä kehitetään palvelemaan mahdollisimman hyvin asukkaiden ja matkailijoiden virkistystarpeita.

Forssan seudun vesistöjen tila kaipaa erilaisia kunnostamistoimenpiteitä, joista osa voidaan toteuttaa paikallisyhteisöjen hankkeina. Tavoitteena ovat puhtaat vesistöt, jotka palvelevat virkistys-, kalastus- ja matkailukäyttöä. Kyläkoulujen ympäristökasvatuksen osaksi kytketään oman kyläympäristön tuntemuksen lisääminen ja pienet ympäristöhankkeet.

Kansainvälistyminen

Maaseudun ja kylien kehittämisessä on yhä useammin hyödynnetty myös kansainvälisyyttä tavoittelevia hankkeita ja toimenpiteitä. Ne voidaan jakaa kahteen ryhmään: toimijoiden kokemusten vaihtoon perustuviin kehittämishankkeisiin ja kulttuurinvaihtohankkeisiin. Yritystoiminnan edistämiseksi kansainvälisillä kontakteilla ja kokemuksilla on erityinen painoarvo, varsinkin maaseutumatkailussa. Vaihtoihin kuuluu myös koulutusta. LounaPlussan ohjelman valmisteluvaiheessa sovittiin alustavasti yhteistyön laajentamisesta Hämeen muiden toimintaryhmien, erityisesti Linnaseudun toimintaryhmän kanssa.

Rahoitus

Ohjelma rahoitetaan pääosin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta. Hämeen TE-keskuksen työvoimaosaston kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta on tarkoituksena myös hyödyntää ESR-rahoitusta maaseudun palveluyrittäjyyden kehittämisessä, lisäksi on mahdollista käyttää ympäristöhankkeiden toteuttamisessa Hämeen ympäristökeskuksen kautta haettavaa EAKR-rahoitusta.

Hankerahoitusta voivat hakea alueen järjestöt, yritykset, yhteisöt, kunnat ja maatilat. Hankkeiden kehittämistavoitteiden on kuitenkin oltava yleishyödyllisiä tai yritysten kehittämiseen tärkeitä.

Rahoitusta haetaan kaiken kaikkiaan maaseutuohjelmasta 6 miljoonaa euroa ja lisäksi ESR- ja EAKR-ohjelmista 550 000 euroa. Sen on suunniteltu jakautuvan liitteen 1. mukaisesti.

MAASEUTUOHJELMARAHOITUS

	Esiselvitys- hankkeet	%	Koordinaatio- hankkeet	%	Kehittämishankkeet	%	Yhteisölliset investoinnit	%	Yritysten kehittäminen ja investoinnit	%	Toiminta	%	YHTEENSÄ	vuodessa
Linja 1; Maa- ja metsätalouden.:					120 000 €	2							120 000 €	17 143 €
Linja 2; Ympäristön ja maanh.			60 000 €	1			120 000 €	2					180 000 €	25 714 €
Linja 3 Maas. elämänl. ja elink.	360 000,00 €	6	600 000,00 €	10	500 000 €	25	1 020 000 €	17	1 200 000 €	20			4 680 000 €	668 571 €
Vetovoimaiset kylät	(144 000 €)	(40)	(240 000 €)	(40)	(600 000 €)	(40)	(408 000 €)	(40)	0	0			(1 392 160 €)	
Perinteikäs maaseutu ympäristö	(72 000 €)	(20)	(120 000 €)	(20)	(300 000 €)	(20)	(306 000 €)	(30)	0	0			(798 090 €)	
Uudistuvat elinkeinot	(144 000 €)	(40)	(240 000 €)	(40)	(600 000 €)	(40)	(306 000 €)	(30)	(1 200 000 €)	100			(2 490 250 €)	
Linja 4; Leader toimintatapa;														
Hallinto											900 000 €	15	900 000 €	128 571 €
Kansainvälinen toiminta											120 000 €	2	120 000 €	17 143 €
Maaseutuohjelmasta haettava- rahoitus	360 000 €		660 000 €		1 620 000 €		1 140 000 €		1 200 000 €		1 020 000 €		6 000 000 €	857 143 €

EU/Valtio	288 000 €	80%	462 000 €	70%	1 134 000 €	70%	627 000 €	55%	300 000 €	25%	816 000 €	80%	3 627 000 €	518 143 €
Kunnat	72 000 €	20%	132 000 €	20%	324 000 €	20%	228 000 €	20%	- €	0%	204 000 €	20%	960 000 €	137 143 €
Yksityinen	- €	0%	66 000 €	10%	162 000 €	10%	285 000 €	25%	900 000 €	75%	- €	0%	1 413 000 €	201 857 €
													6 000 000 €	857 143 €

LounaPlussan maaseudun kehittämisohjelma; haettava ESR ja EKR-rahoitus	Esiselvityshankkeet	Koordinaatiohankkeet	Kehittämishankkeet	Yhteisölliset investoinnit	Yhteensä
Kehittyvät elinkeinot: ESR	30 000 €	120 000 €	400 000 €		550 000 €
Hoidettu ympäristö EAKR				200 000 €	200 000 €